

FRIESLAND CAMPERS

J-type campers

Gebruiksaanwijzing J-type campers

Inhoudsopgave gebruiksaanwijzing J-type campers

De belangrijkste tips bij het rijden met een camper.....	3
Andere tips en trucs	3
De camper retour brengen.....	4
Motorgedeelte.....	6
Tanken.....	6
Autotelefoon	6
Navigatiesysteem	7
Luifel.....	7
Elektriciteit, water.....	8
Deuren en luiken.....	9
Gasstel.....	10
Fietsenrek.....	12
Vuilwatertank	12
Toilet	13
Verwarming / combiketel.....	14
Aardlek / 220 V Stroomvoorziening.....	16
Gaskranen	17
Controlepaneel, waterpomp	17
Brandblusser.....	18
Omvormer, koolmonoxide, rookmelder	19
Koelkast	19
Kluis... ..	20
De televisie	20
Bedden.....	21
Airco – climate control	21
Garage-box... ..	21
Combi-magnetron	21
Diefstalalarm	22
Meest voorkomende schades	22
Schade en aanrijdingen.....	23
Schade die gerepareerd moet worden	23
Sleutels kwijt	24
De camper terug brengen	24
PROBLEEM OPLOSSER.....	25

Handleiding van alle apparatuur (zit in speciaal tasje in kastje)

Belangrijke tips voor het rijden met de camper:

1. De handleiding van de auto en de originele handleidingen van alle apparatuur zit in een grote stoffen tas, die in 1 van de kastjes zit.
2. Ga nooit in het wild kamperen, bij een benzinestation overnachten of anders; alle inbraken, maar zelfs overvallen vinden op dit soort plekken plaats. Iets waar wij door de jaren heen helaas meerdere malen mee zijn geconfronteerd!
3. Ga 's nachts altijd op een plek staan met 220V, zoals een camperplaats of camping, waar je naast 220V je schoonwater kunt bijvullen, vuilwater lozen en je toilet legen.
4. Bij temperaturen onder de 5 graden moet de kachel altijd (!) aan; je moet dan ook aan de 220Volt (van oktober tot april zitten er 220V verwarmingsmatten in de camper die onder deze temperatuur al beginnen te werken) om te voorkomen, dat je leefaccu leegraakt. Bij deze temperaturen moet je bovendien zeker van zijn, dat er voldoende gas in de lpg-fles zit.
5. Rijdt de eerste 10 km altijd met weinig toeren en laat de motor en de draaiende onderdelen warm worden.

6. Rij rustig en niet te snel. De motor krijgt het meest te verduren als er hard mee word opgetrokken of als er wordt gereden op steile hellingen. Bovendien neemt een camper boven de 100 km p/u veel meer diesel.
7. De tankdop voor de diesel wordt geopend met dezelfde sleutel als waarmee de camper wordt gestart.
8. Voorkom een slippende koppeling bij steile hellingen of bij het levelen van de camper. De koppelingsplaten van camper gaat dan snel gebreken vertonen.
9. Rij met name (erg) rustig door de bochten. De lagers in de voorwielen krijgen dan de druk van de hele camper op zich (2400kg). De meeste tussentijdse mechanische reparaties komen hierdoor.
10. De banden (zomerbanden max 5.5 en winterbanden max 5.0 bar), olie en andere vloeistoffen, behalve de ruitenwisservloeistof, van de motor mogen niet bijgevuld worden. Deze worden elke wisselbeurt gecontroleerd door ons. De motoren gebruiken dure synthetische olie; 0W30. Door menging van een goedkopere olie aan de tank, zullen we alle olie moeten vervangen.
11. Gebruik voor de ruitenwisservloeistof ofwel de roze zomer vloeistof of de blauwe anti-vries in de winter.
12. Als een rood controlelampje gaat branden, dan meteen stoppen. Rij dus nooit door! Bel altijd met ons als verhuurder op telefoonnummer 06-51876809. Een geel of oranje lampje zijn over het algemeen waarschuwing, die wij als verhuurder via de computer later uitlezen.
13. De meeste schades die voorkomen zijn van kapotte/gescheurde achterbumpers. Zet dus bij het achteruitrijden altijd (!) iemand achter de camper om je te begeleiden. De afgekochte borgsom/eigen risico geldt voor alles, behoudens het zelf kapotrijden van de achterbumper
14. De autopapieren en de groene kaart zitten in de kluis!
15. Als er schade wordt gereden, bel dan altijd (!) meteen met ons. Los van het schadeformulier zal de verzekeraar mogelijk (en zeker bij grotere schades) een vertegenwoordiger ter plaatse willen hebben of proces-verbaal willen laten opmaken. Daarnaast moeten er foto's worden gemaakt ter plaatse van de situatie.
16. Bijna alle overige schades betreft de rolgordijnen. Dan is dit ofwel het sluitsysteem ofwel een ingescheurd gordijn. Wees dus voorzichtig met het openen en sluiten hiervan en gebruik hierbij altijd 2 handen. Laat kinderen dit niet doen!

17. Als een raam van de camper op de 1^e of 2^e klik openstaat, sluit je deze door het raam eerst helemaal open/omhoog te doen, waarna deze ontgrendelt en weer volledig zonder weerstand helemaal naar beneden komt en dichtgedaan kan worden.

17. Het is verboden te roken in de camper. We moeten hierin streng zijn om ook de volgende huurder een frisse, rookvrije camper mee te kunnen geven. Er zit een verklikker in de camper die verkleurt, zodra er gerookt is; deze wordt bij inname gecontroleerd...

18. Leeg elke dag het toilet!; dit voorkomt eventueel overlopen ervan, maar vooral de stank en het schoonmaakwerk erna.

19. Vul elke dag het schoonwater aan, mits mogelijk, om later niet zonder te komen; proef altijd eerst even het water i.v.m. het "chloorgehalte".

20. Het ligt misschien voor de hand, maar als je de camper niet aan de 220V hebt gezet, werken dus de magnetron en koffiezetapparaat niet. Wel werken andere belangrijke apparaturen, zoals de kachel, de koelkast en boiler (alleen op gas), maar ook de TV met de films.

21. Plaats geen zware voorwerpen, zoals boeken, blikken en potten in de kastjes boven de tafel. Bij het openen na een lange rit, kunnen deze er uitvallen en de tafel zwaar beschadigen.

22. Ga niet op de banken staan om in het alkoof te komen; gebruik het trapje.

23. Gebruik voor de bakpannen alleen de houten spatel.

24. Zet NOOIT (!) metalen pannen in de gootsteen of bakpan; na 1000 km zijn de gootsteen en de pan dan onherstelbaar (!) beschadigd.

25. Parkeer NOOIT (!) je camper in het buitenland op een parkeerplaats achter een benzinepomp of tussen vrachtauto's zonder mensen in de camper achter te laten. De meeste (pogingen) tot inbraak gebeuren nl. hier, zowel 's nachts als overdag.

De camper retour brengen:

1. Neem het retourformulier, wat via de mail voor vertrek gestuurd is, ingevuld mee zodat de inname vlot en volledig gaat.

2. De camper dient met een volle dieseltank geretourneerd te worden. Wij vragen u dan ook bij de rotonde van Dronrijp te tanken;

3. De camper dient met een volle LPG gastank geretourneerd te worden. U kunt niet in Dronrijp LPG-gas tanken, maar doe dit onderweg bij een ander tankstation;

4. De camper schoonmaken kost binnenin 2,5 tot 3,5 uren; buitenom is dit al snel 1,5 uur;

5. Zuig eerst de hele camper binnen (ook onder kussens), alvorens nat schoon te maken;

6. Gebruik geen schuursponsje bij het schoonmaken buitenom (de buitenkant van de camper zou ernstig beschadigd raken als dit wel gebeurt!), maar wel een stevige spons/borstel;

7. Zet geen trap tegen het alkoof of de camper, want dit veroorzaakt deukjes.

8. De camper kan ook door een vrachtwagen wasserette worden gehaald (laat het dak dan ook meewassen!). Bel eerst even met ze over de openingstijden, want deze verschillen. Ook zijn de wachttijden soms vrij groot, waardoor de camper niet op tijd ingeleverd zou kunnen worden. Ivm de planning van ons eigen personeel (monteurs/schoonmakers) moet de camper uiterlijk om 9.00 bij ons zijn. Komt de camper later binnen, dan zijn we helaas genooddacht om een compensatie hiervoor te vragen. U kunt ook bij ons de binnenschoonmaak afkopen, als u dit minimaal 12 uren op voorhand met ons afstemt. Wij plannen dan extra schoonmaakpersoneel hierop in.

Adressen zijn er in Sneek, Bolsward en Drachten. Google dit even ivm het regelmatig

verdwijnen en weer nieuw verschijnen van truck-washes.

9. Was je de camper thuis en je komt een bui tegen, dan spat hij weer smerig; dit is geen probleem; wij spuiten de camper dan zelf weer schoon met de hogedrukspuit.
10. Aftanken diesel: op de volgende plaatsen, vanaf:
 - (Vanaf Afsluitdijk) Nadat u de A31 bent afgereden bij afslag Dronryp komt u op een rotonde. Deze gaat u voor $\frac{3}{4}$ om. De Tinq-pomp is na 50 meter.
 - (Vanaf Leeuwarden) Nadat u de A31 bent afgereden bij afslag Dronryp gaat u linksaf en neemt de rotonde $\frac{3}{4}$, dan rijdt u onder het viaduct door naar de volgende rotonde. Hier neemt u de 1^e afslag; na 300 meter rechts
 - (Vanaf Sneek en Bolsward over de binnenwegen binnenkomend via de brug aan de zuidkant van Dronrijp) Nadat u over de brug Dronrijp bent binnengekomen de weg ongeveer 2 km volgen, totdat u Dronryp en tegen een rotonde aanrijdt; deze een $\frac{1}{4}$ om en gelijk links is de pomp.

Motorgedeelte

Indien de motorkap geopend dient te worden, zit de ontgrendeling links onder het dashboard van de auto. Let op: een huurder mag nooit zelf vloeistoffen van de motor bijvullen; alleen de ruitenwisservloeistof bijvullen is toegestaan!

Als de startaccu leeg is en opgeladen dient te worden gebeurt dat via de plus aangegeven door de gele pijl en de massa volgens tekening op de haak van de motor links naast het kleppendeksel.

U kunt de olie pas meten, nadat de motor minimaal 30 minuten stil heeft gestaan. Let op: **u mag nooit zelf motorolie bijvullen (!)**, omdat in onze motoren speciale, dure olie zit; wordt dit gevuld met andere olie, dan zal dit nadelige gevolgen hebben voor de motor; bovendien zullen wij dan alle olie moeten vervangen! Bel dus altijd met de verhuurder over vragen, opmerkingen etc hieromtrent.

Tanken, alleen diesel!

Als u gaat tanken dan zit de tankopening achter bestuurdersdeur. Gebruik dan de normale, traditionele diesel (of dieseloil/dieselolie/gazole). Mocht u twijfelen, vraagt u dan aan een medewerker van de pomp wat u moet tanken. Een verkeerde keuze kan erg vervelende gevolgen hebben; of de tank moet leeggepompt worden of de motor loopt stuk.

Wij raden u daarnaast aan, om goede diesel te kopen van bijv. Shell, Esso of BP. Goede diesel bepaalt namelijk of uw motor optimaal loopt. Daarnaast zijn de prestaties bij goede diesel beter dan van een iets goedkopere soort. Per saldo zal het dus weinig uitmaken in de kosten per kilometer. De dieseltank zit naast de deur van de bestuurder.

Vul bij de laatste keer de tank met het kleine blauwe dopje af met "AdBlue". Dit kun je bij elk tankstation kopen, maar kun je ook gewoon bij de Tinq tank in Dronryp waar je de camper toch aftankt, krijgen.

Autotelefoon

De J-types campers hebben allemaal bluetooth autotelefoon. Om deze te gebruiken, zet je je eigen telefoon op bluetooth, drukt op de radio/telefoon van de camper, die vervolgens om verbinding vraagt. Type hierna 1-malig je bluetooth code in, die het apparaat aangeeft en je hebt vervolgens voor de rest beschikking over autotelefoon. Wordt er gebeld, dan druk je op de groene telefoon op het scherm van de radio/telefoon; hierna is er verbinding en is de radio uit. Met hetzelfde knopje kun je de telefoon harder en zachter zetten; dit kan ook op de radio zelf. Zie voor uitgebreide informatie de handleiding van de autoradio.

Navigatiesysteem

Het navigatiesysteem is door ingesteld met de juiste hoogte, breedte en lengte van de camper. Het is erg handig om de app, die hierbij hoort te downloaden, zodat je het systeem optimaal kunt gebruiken. Scan met de QR-scanner de volgende code:

Je kunt ook gewoon in de app-store de app downloaden, welke "Garmin Drive" heet.

Luifel

De luifel wordt in het draaioog aan de rechterkant van de luifel uitgedraaid met de speciale krik hiervoor. Bij het uitdraaien langzaam draaien, om het mechanisme niet onnodig te belasten. Achter de voorste rand van de luifel zitten de poten van de luifel.

De poten moeten voorzichtig, zoals op de binnenkant van de rand staat omschreven, uitklappen. Dit geldt ook voor het inschuiven van de poten. Zorg ervoor, dat de poten helemaal binnen in de rand zit, voordat u de luifel weer opdraait. Dan het opdraaien, waarvoor hetzelfde geldt. Wees hierbij extra alert op het moment dat de luifel bijna weer terug in de houder komt; draai dan erg langzaam door en check de beide uiteinden of deze goed in de vergrendeling komen.

Als een kant iets naar beneden hangt duw het uiteinde van de luifel dan door weer op de opstap te gaan staan voorzichtig iets omhoog en draai tegelijkertijd de luifel rustig volledig in de houder. Als de rand in de houder zit, heeft deze nog een draai nodig van 2 a 3 cm. Geef de luifel tenslotte nog een stevig draai om deze vast te zetten c.q. te borgen.

Let op: als het weer minder wordt of als het begint te waaien, draai dan meteen (!) de luifel in om schade te voorkomen!

Elektriciteit en schoon water

In het midden aan de rechterkant van de camper (bijrijderskant) bevindt zich de aansluiting om gebruik te maken van 220/230 Volt als daar mogelijkheden voor zijn. Wij raden u

aan altijd (!) op plaatsen met reguliere stroom te gaan staan, omdat dit de accu's vol houdt. Let op: er zit veel apparatuur in de camper, zoals het koffiezetapparaat, de magnetron en omvormer, die uitsluitend op normale stroom werkt. Ook uw telefoon en laptop kunnen dan normaal worden opgeladen. Op een camping of camperplaats kun je bovendien je toiletcassette legen en schoon water innemen.

Aan linkerkant van de camper bevindt zich de toevoer voor drinkwater. De gieter daartoe bevindt zich in de garage/opslagruimte onder het (stapel)bed. Ook kunt u de tank snel vullen bijv. via een waterslang op de camping. Let wel op, dat je altijd eerst het water proeft, want in enkele landen zit er een chloor-smaak aan, waardoor je koffie niet goed smaakt.

De schoonwatertank heeft een inhoud van ongeveer 65 a 75 liter.

Deur en luiken

Deur en luiken zitten strak tegen de rubbers gedrukt van de opening. Bij de luiken is dus nodig om altijd met de andere hand het luik stevig aan te drukken bij het ontsluiten of op slot draaien van een luik. De gesloten deur van de camper kan soms een beetje minder makkelijk van het slot af draaien of open gaan, omdat deze extra beveiligd is. In dit geval duwt u de gesloten deur even stevig in het slot, u draait het slot los (mits de deur nog op slot zat), waarna de deur soepel open gaat.

Gas en lpg-fles

De camper is voorzien van een lpg- en een propaangasfles die worden gebruikt voor apparaten als de kachel, koelkast en gasstel. Achter de linkerachterdeur van de camper vindt u de ruimte voor de gasflessen. Hierin staan een lpg-gasfles, die hervulbaar is met lpg-gas bij een groot aantal benzinepompen (ruim 2000) door geheel Europa . Voor vulplaatsen ga naar

<http://www.gas-tankstellen.de/> ; klik op dit scherm aan de linkerkant “Eingang Datenbank” en vul de plaats in, waar u in de buurt bent of gaat. Tegenwoordig is er ook een goede App nl. myLPG.eu **mobile**. U heeft om gas te tanken buiten Nederland wel de Europa-adapters nodig, die u voor op de vulmond (groene pijl) van de lpg-fles draait. Deze vindt u de bovenkant van de gasfles. Sinds januari 2017 is er nog een derde langwerpige vulmond bijgekomen (blauwe pijl), welke eerst vnl. in Spanje gebruikt wordt.

Als de aangesloten gasfles bijna leeg is, gaat de kachel/het fornuis soms uit. Dit kunt u zien op de meter (gele pijl) bovenop de lpg-fles. U kunt de fles vullen tot ruim 20 liter. Bij inleveren van de camper wordt u verwacht de lpg-fles ook volledig gevuld (dus boven de 20 liter) te hebben.

Het vullen van de fles is in heel Europa wettelijk toegestaan. In Nederland mogen pomphouders weigeren een fles af te vullen. E.e.a. heeft ermee te maken, dat afgelopen jaren enthousiaste bbq-ers hun reguliere propaanflessen afvulden bij een tank, wat levensgevaarlijk is.

Vullen

Na het aansluiten van de lpg-vulslang op de fles, drukt u 5 à 10 seconden op de vulknop aan de tank, waarna het gas begint te lopen. Op (onze) lpg-flessen zit een duur afslagsysteem, waardoor het vullen automatisch stopt als de tank op 70% vulling zit (21 liter). Hierna koppelt u de slang weer los. Let op: bij het aansluiten en losmaken van de slang op de fles, zal er wat gas vrijkomen. Dit verwaait ook weer in enkele seconden.

Mocht u de reservefles (blauw) gaan aansluiten, dan draait u met de bijgeleverde waterpomptang in tegenovergestelde draairichting de aansluiting los van de fles, die aangesloten is en vervolgens idem in tegenovergestelde richting weer vast.

Als de slang weer vastzit, drukt u minimaal 3 seconden op de ontsluiters aan de slang naar de camper.

Zodra de dagtemperaturen onder de 10 graden komen of de nachttemperaturen onder de 5 graden komen, moet (!) de kachel worden aangezet. Bij temperaturen onder de 5 graden, zal de winterbeveiliging van het water aangaan, waardoor de watertank en de leidingen leeg zullen lopen (zie ook probleemoplosser achterin de handleiding). Wij raden u aan om gelijk na het rijden, zeker als het kouder wordt de kachel en eventueel de boiler aan te zetten, om het aangenaam in de camper te houden. Als de buitentemperatuur naar/onder het vriespunt gaat, en de kachel zou niet aanstaan, zullen de leidingen bevriezen, waardoor grote schade kan ontstaan.

Als het onder nul wordt, zal de gasfles, door de afname van gas snel kouder worden. Komt de nachttemperatuur onder de 15 graden en de dagtemperatuur komt niet boven 0 graden, dan raden we u dan aan om regelmatig (elke 10 a 12 uur) de flessen te verwisselen en de andere fles bijv. in de camper neer te zetten om op te warmen.

Let op: in geheel Europa is tanken van LPG volledig toegestaan. Er is echter momenteel een gedoogbeleid in Nederland, waarbij een tankhouder u mag/kan weigeren. Dit verschilt van tank tot tank.

Gasstel

Het gebruik van het gasstel is eenvoudig. Gewoon de gasknop indrukken en draaien, aansteken en de gasknop 5 seconden vasthouden; eventueel de bbq-aansteker die in de keukenlade ligt gebruiken. Hierna is de thermokoppeling (puntje wat in de vlam steekt bij de brander) warm en blijft het gas branden. Zodra de vlam uitwaait/- gaat, zal ook het gas stoppen, omdat de thermokoppeling door gebrek aan warmte dichtgaat. Soms zijn er in de lade onder het fornuis spullen gelegd, die tegen de draad van de thermokoppeling aankomen. Duw deze draad dan weer wat terug en controleer of daardoor het puntje bij de brander weer goed in de vlam steekt.

Het enige waar op gelet moet worden, is dat er geen andere, grotere potten en pannen op het gasstel worden geplaatst, dan meegeleverd. De warmte kan dan vaak aan de achterkant niet goed weg, waardoor het houtwerk/afwerking aan de achterkant of zijkant van het gasstel (rode pijl) mogelijk wordt beschadigd; dus geen grote potten en pannen op de gaspit rechtsachter! De warmte gaat dan dus onder de glasplaat door.

Fietsenrek

Het fietsenrek achterop de camper kan een maximale belasting hebben van 50 – 55 KG. Wordt er meer gewicht op geplaatst, dan zal het fietsenrek gaan doorbuigen. Krijgt het fietsenrek langdurig teveel druk op de drager, dan kan deze er in het ergste geval afbreken. Haal de accu's eraf ivm het totale gewicht. Let dus altijd goed op het gewicht!

Zet de fietsen om en om met het voorwiel naar links en naar rechts op de verschillende dragers. Denk erom dat het stuur van de fiets het dichtst bij de camper even een kwart slag gedraaid moet worden, omdat anders de mogelijkheid bestaat, dat het stuur van de 1^e fiets de achterkant van de camper beschadigd.

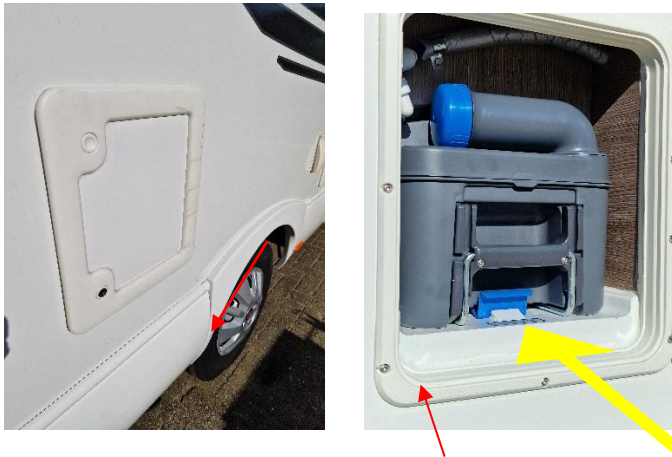
Zet de wielen van de fiets met de bandjes links en rechts vast. De draagarmen kunnen alle kanten uit bewegen; maak deze zo hoog mogelijk vast aan de fiets (stang, zadelpen etc). Als de fietsen erop staan, doe dan voor de zekerheid een spanband om alle fietsen en om het volledige draaggedeelte van het fietsenrek en de horizontale stang (gele pijl), waar de draagarmen aan vast zitten.

Vuilwatertank

Aan de rechterzijde/onderzijde bevindt zich voor de achterwielen een vuilwater tank van 120 liter. Door de hendel naar binnen/buiten te trekken, sluit/opent de vuilwaterafvoer. Mocht de tank vol zijn, dan is er een overloop. Laat de tank zoveel mogelijk open, tenzij dit niet wenselijk is. Elke camperplaats of camping heeft trouwens een vuilwaterloos-punt.

Toilet

Aan de linkerkant achter bevindt zich het chemisch toilet. Na een paar plasje en een grote boodschap is deze al vol. Laat het toilet niet helemaal vol worden, maar leeg deze elke dag! Dit voorkomt het overlopen van het toilet, waardoor vervelende geurtjes kunnen ontstaan die blijven hangen. U zult dan de ruimte, waarin de cassette zich bevindt moeten schoonmaken.

Om het toilet te legen moet u eerst het openings-/sluitmechanische bij het toilet aan de binnenzijde in de badkamer goed gesloten hebben, omdat de cassette anders begint te lekken als u deze vervoert. Aan de achterzijde ontkoppelt u het toilet door de rode hendel naar boven te trekken. Hierna kunt u de toiletcassette eruit trekken.

Toilet binnen

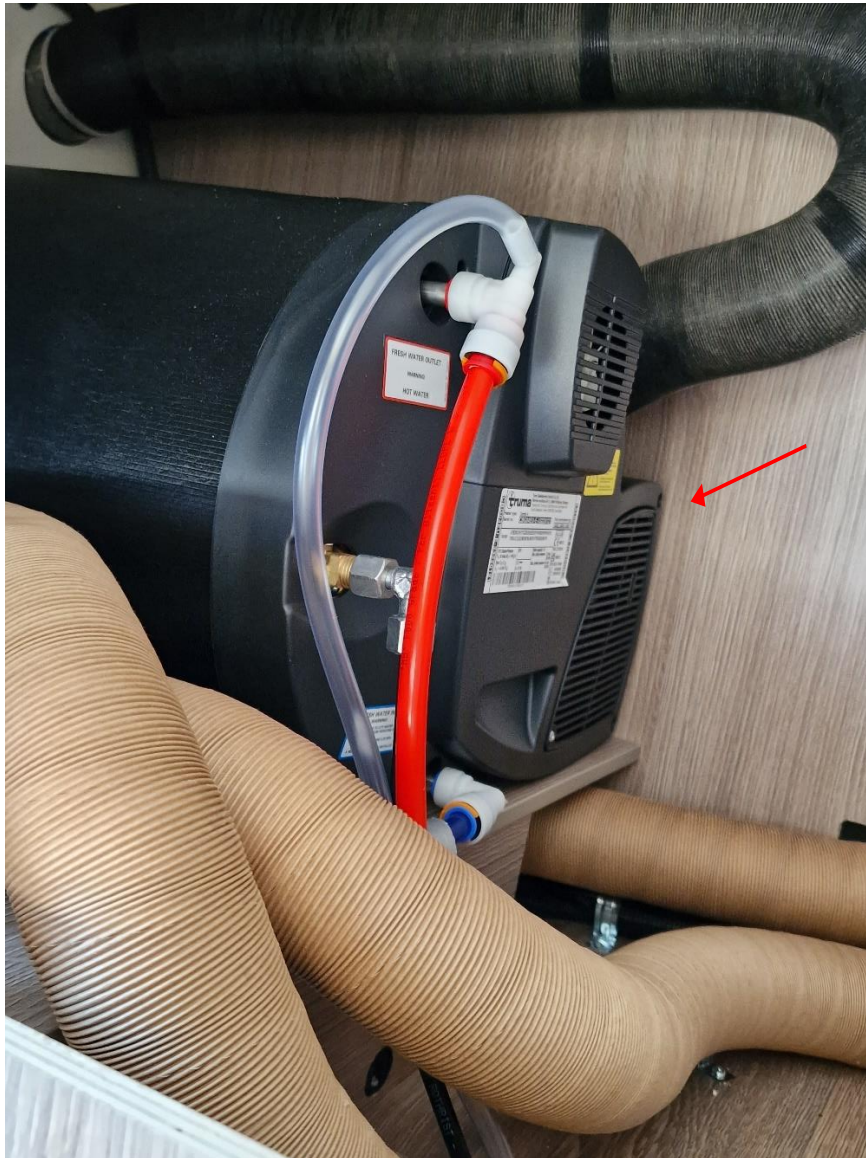
Het gebruik van het toilet werkt door middel van de spoelknop in te drukken; zorg wel dat de waterpomp aanstaat.

Als u het toilet heeft gebruikt opent u de afsluitklep en u spoelt u door totdat het toilet schoon is. Hierna sluit u de afsluitklep en drukt nog even op de blauwe spoelknop, zodat er geen luchtjes naar boven kunnen stijgen. Het beetje water onderin zorgt er nl. voor dat het toilet nu dicht is. Het toilet gebruikt trouwens niet toiletvloeistof, zoals bij sommige andere toiletten van deze soort. Wij raden het echter wel aan om een (groen/chemisch) fles(je) toiletvloeistof te kopen.

Verwarming /combiketel

Onder het bed en via de garage en het luikje in de garage te benaderen, zit de combiketel (kachel + boiler) van de camper, die op gas werkt. Deze werkt volledig automatisch. De bediening zit naast de grote kast bij de instap.

Dmv de drukknop (groene pijl) in te drukken, gaat het scherm branden. Door de knop 1 slag rechtsonder te draaien kun je de kachel aanzetten (blauwe pijl) of bij het warm water (gele pijl). Als vervolgens de drukknop wordt ingedrukt, wordt de keuze bevestigd. Als een voorkeuze niet goed is gemaakt, druk je op de “back”-knop (rode pijl).

De kachel kan trouwens gewoon ´s nachts blijven branden; het systeem is zo gemaakt, dat er nooit (!) iets in de camper kan gebeuren. Onze alarmering sluit uiteindelijk alle onzekerheid uit. Als de buitentemperatuur naar het vriespunt gaat, dan **MOET** u de kachel aanzetten/laten branden ivm kans op bevriezing van de leidingen in de camper. Als dit gebeurt, zullen deze gaan lekken met alle gevolgen van dien.

Als het water bij kou gewoon onder de camper vandaan loopt, dan eerst ervoor zorgen dat de kachel weer aangaat (check of er gas in de fles zit en dat er voldoende stroom in de leefaccu zit). Vervolgens de blauwe drukknop (zie afbeelding hieronder) aan de zijkant van de winterstop weer indrukken. Deze zit naast de combi-ketel in de bank.

De kachel kan trouwens gewoon 's nachts blijven branden; het systeem is zo gemaakt, dat er nooit (!) iets in de camper kan gebeuren. Onze alarmering sluit uiteindelijk alle onzekerheid uit. Als de buitentemperatuur naar het vriespunt gaat, dan **MOET** u de kachel aanzetten/laten branden ivm kans op bevriezing van de leidingen in de camper. Als dit gebeurt, zullen deze gaan lekken met alle gevolgen van dien.

LET OP! Zodra de buitentemperatuur gaat zakken en onder de 5 a 7 graden komt, gaat de winter-waterleiding beschermer open. Het water stroomt dan weg en er is geen waterdruk meer op de kraan.

Dit ellipsvormig apparaat wat bij de combi-ketel zit, moet dan eerst weer warm worden. Zet de kachel aan, wacht een kwartiertje en druk dan het blauwe knopje onderaan dit elipsvormig apparaat onder bij de grond weer naar binnen. Je kunt nu weer water bijvullen.

Aardlek 220 V Stroomvoorziening

Regelmatig komt het probleem voor, dat u teveel stroom afneemt, bijvoorbeeld door gelijktijdig de combi-magnetron en bijv een haardroger aan te hebben gezet. De boordaccu wordt niet opgeladen zodat er dus minder/of geen stroom aanwezig is. Dan is de eerste check op het controlepaneel boven de bijrijdersstoel (blauwe pijl) waarop staat aangegeven of er 220V de camper binnen komt. Is dit niet het geval, dan zal een aardlekzekerung uit staan. Er zijn er 2 van deze aardlekschakelaars. Eén ervan zit in de camper, onderin de bank achter de combiketel, waar de stroomkabel de camper aan de buitenkant binnenkomt. De andere zit buiten op het kastje van de camping, die de stroom levert.

Gaskranen

Onder het keukenblad in 1 van de kastjes vindt men de gaskranen die natuurlijk in de juiste stand (verticaal) moeten staan omdat anders de gasapparaten niet zullen werken. Deze staan in principe altijd in de juiste stand. Mocht er 1 dicht zijn, draai deze dan open en laat deze zo staan.

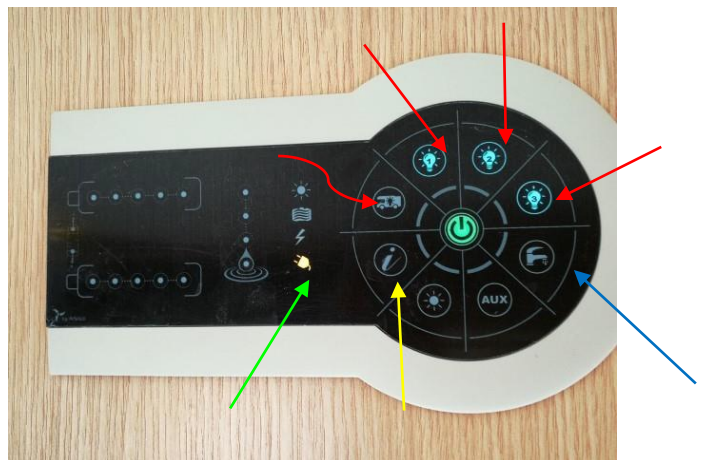

Door de beveiligingen op de afzonderlijk apparaten zal er nooit gas in de camper kunnen komen. Mocht op een andere manier toch gas in de camper komen, dan zal het alarm deze meteen detecteren en een signaal afgeven.

Een handige test is om op het kooktoestel even te proberen of de kranen goed staan en of deze het doet. Als dit niet het geval is, dan is meestal de gasfles leeg of de kraan aldaar staat dicht. Kranen staan nu in de juiste stand en alles zou moeten werken. Dat zijn het kooktoestel, verwarming en de boiler.

Controlepaneel

Het controlepaneel zit boven de bijrijdersstoel.

Het stekkertje, aangegeven door de groene pijl, geeft aan of de camper aangesloten zit op 220 Volt. Brandt dit niet dan is meestal de aardlekschakelaar van de camping of in uitzonderlijke gevallen van de camper zelf uitgeslagen. In bijna alle gevallen zal het probleem zich voordoen op de camping, meestal in uw `electriciteitskastje` op uw standplaats. Werkt het op de camping allemaal goed, dan kan dit probleem in de camper zitten. Om dit op te lossen, kunt u onder het hoofdstukje `aardlek` lezen.

De gele pijl is de toets die u moet indrukken om te kijken naar de vulling van de schoonwatertank

(links) en de accu's van de camper (rechts), dus niet van de auto.

De blauwe pijl is de schakelaar voor de waterpomp. Gebruik de waterpomp alleen als u zelf in de camper bent en water nodig heeft. Als u de camper verlaat schakel dan altijd de waterpomp uit! Mocht er nl. een lek ontstaan, dan zal de waterpomp draaien totdat deze de watertank leeg heeft. Hierna draait de pomp droog en zou deze in brand kunnen vliegen.

De rechte rode pijlen zijn de schakelaars voor de verlichting in de camper. De buitenverlichting (gegolfde rode pijl) wordt apart bediend.

Let op! Alle onstekingsmechanismen, van de kachel, de boiler werken altijd, ook al staan alle knoppen op het paneel uit. Tip! Zet bij het verlaten van de camper de waterpomp en beide lichtschaakelaars uit om het doordraaien van de waterpomp of leeglopen van de accu te voorkomen.

Het stekkertje, aangegeven door de groene pijl, geeft aan of de camper aangesloten zit op 220 Volt. Brandt dit niet dan is meestal de aardlekschakelaar van de camping of in uitzonderlijke gevallen van de camper zelf uitgeslagen. In bijna alle gevallen zal het probleem zich voordoen op de camping, meestal in uw 'electriciteitskastje' op uw standplaats. Werkt het op de camping allemaal goed, dan kan dit probleem in de camper zitten. Om dit op te lossen, kunt u onder het hoofdstukje 'aardlek' lezen.

De gele pijl is de toets die u moet indrukken om te kijken naar de vulling van de schoonwatertank. Ook vulling van de leef- en startaccu bekijkt u hiermee.

Brandblusser

De brandblusser bij de bestuurdersstoel. Heeft u brand schroom dan niet de blusser te gebruiken. Materiële zaken kunnen altijd vervangen worden, andere misschien niet! Deze zijn ideaal bij het tanken.

Omvormer

De omvormer zit in de plastic box, waar ook de verbandtrommel in zit. Deze omvormer kunt u slecht in beperkte mate belasten (max 150 Watt). Lichte apparatuur, zoals de opladers van een telefoon of een laptop kunnen hier prima op draaien, als er geen 220V beschikbaar is. Hier kunnen echter geen zware apparaten op draaien, zoals haardrogers, koffiezetapparaten etc. Steek de stekker in de sigarettenaansteker, zet het apparaatje aan en u heeft 220Volt, zodat u apparaten kunt opladen; let op: alleen bij draaiende motor geeft de camper stroom aan het apparaatje.

Koolmonoxidealarmering en rookmelder

De camper is verder voorzien van koolmonoxidealarm. Deze zit bij de combiketel in de garage. De brandmelder zit boven het aanrecht. Mocht u twijfelen aan de werking houdt dan enkele seconden het testknopje in gedrukt. Gaat het alarm werken, dan weet u dat het apparaat functioneert. Als een alarm afgaat, dient u meteen de deuren en ramen te openen! Check hierna welk alarm afgaat en wat de mogelijk oorzaak kan zijn.

Koelkast

De koelkast kan werken op zowel 12 Volt, 220 Volt als op gas. De koelkast werkt alleen op 12-Volt als de motor loopt en het rode knopje aan de linkerkant op "1" staat. Heeft u de motor uitgezet, dan kan er geen enkele accu leeg lopen. Als u dus stilstaat met de camper werkt de koelkast alleen op 220 Volt of op gas. Laat de koelkast zoveel mogelijk op 220 Volt draaien, mits daarvoor de mogelijkheid bestaat.

De standendrukker zit aan de linkerkant (rode pijl). Houd deze minimaal 3 seconden ingedrukt. Nu gaan de voorkeuze voor alleen 220V of gas (vlammetjes) of 12 Volt (accu) aan de linkerkant van het display branden. Met de cursor (blauwe pijl) drukt u door totdat u de juiste stand hebt gevonden. Hierna

bevestigt u de keuze met de grijze menuknop. Nu kunt u de temperatuurinstelling aanpassen. 1 streepje is weinig koeling, 5 streepjes is maximale koeling. Zet hem op 5, zodat de koelkast altijd koud is, zodat u bij stilstand van bijv een tankbeurt, genoeg kou in de koelkast heeft om deze niet elke keer om te moeten schakelen.

Kluis

In de camper zit in het kastje achterin de bus als u de rechter achterdeur opent. De autopapieren en de reservesleutels van de camper zitten hierin.

De code van de kluis is zevenvijfdriedrie B.

De televisie.

De televisie zit aangesloten op de 12 volt bekabeling van de camper. De TV is een smart-tv, zodat deze via de wifi of bijv via je telefoon (hotspot) kan worden aangesloten, waarna je alle programma's kunt zien, die u zelf heeft via bijv Ziggo (wel even de Ziggo-app downloaden + inloggegevens meenemen op vakantie).

Op de televisie begint het standby lichtje rood te branden. U pakt de afstandsbediening en drukt op de rode knop (zie rode pijl). Hierna gaat de televisie aan en kunt u kiezen door middel van de “menu”-toets, wat u wilt doen. Als u “Media of Movies/Films” kiest, kunt u een schare aan films en documentaires kijken. Ook kunt u zelfmeegebrachte DVD's kijken. Het kleine bruine klepje naast de tv zit met drukmechanismes vast en kan er dus afgenomen worden. Ook de tv kan in zijn geheel er makkelijk afgepakt worden. Gewoon even omhoog tillen.

Mocht u een eigen meegebrachte dvd erin doen, let er dan op dat u de dvd op de juiste manier erin doet! De sleuf zit aan de rechterkant. De tv is opgehangen middels een 3-delig uitklapsysteem, dat onder de tv naar beneden steekt. Trek deze 2 cm opzij en de tv-beugel kan uitgeklappt worden. Klap voor het rijden deze weer vast, zodat de tv niet beschadigd raakt.

De bedden

Als u de camper gebruikt heeft u verschillende slaappleatsen, waaronder een groot frans bed (140 x 210 cm; belastbaar tot 2 x 100 kg) en het hefbed (130 x 210 cm; belastbaar tot 190 kg).

De airco – climate-control

De airco kan ook worden gebruik als verwarming. Middels de afstandsbediening van de airco en deze op de airco te richten en vervolgens op “mode” te drukken selecteert u de verschillende standen. Dmv het pijltje omhoog of omlaag kunt u de gewenste temperatuur selecteren. Als het buiten onder 5 graden komt, zal de climate-control haar werk minder gaan doen. De warmtepomp heeft trouwens ongeveer 5 minuten nodig om op te starten.

De airco heeft een aansluiting nodig van minimaal 4 ampere. Op bijna alle campings in Europa lukt dit probleemloos. Controleer bij het inchecken op een camping hoeveel stroom er wordt geleverd. De rekensom werk eigenlijk heel simpel: het aantal ampères geeft aan hoeveel Watt u kunt verbruiken; als u 5 ampere heeft op uw camping kunt u dus $3 \times 220 \text{ Watt} = 880 \text{ Watt}$ verbruiken.

Als u nl. teveel stroom “trekt”, zal de stop in uw stroomkastje er af slaan. Als u dan geluk heeft kunt u deze er zelf weer op zetten, maar vaak ook zijn deze kastjes afgesloten, zodat u weer naar de receptie moet om het in orde te krijgen.

Bedenk wel, dat de magnetron ook de nodige stroom neemt, dus wees bewust welk apparaat u gebruikt en of dit samengaat. Op een moderne camping kunt u beide apparaten meestal probleemloos naast elkaar laten draaien. De handbediening aan de onderkant van de airco (zie rode pijlen) spreekt voor zich. U kunt zelf uw temperatuur kiezen en de snelheid van de ventilator.

Combi-magnetron

In het kastje boven de bijrijdersstoel zit de combi-magnetron. Het vermogen van dit apparaat is redelijk hoog, dus als u iets verwarmt/ontdooit, dan moet u goed rekening houden de belasting van uw aansluiting op de 220 volt. Gebruik nooit de combi-magnetron tezamen met de airco voor langer dan enkele minuten, omdat de installatie in de camper hier niet op berekend is! Bovendien zal veelal de “stop eruit springen” op de camping, omdat het gezamenlijk verbruik te hoog is. In de kast zit een speciaal bord die magnetronbestendig is.

Diefstalalarm

De camper is tenslotte nog voorzien van een diefstalalarm. Dit alarm wordt ingeschakeld op de motor (!), zodra de motor is uitgezet en de camper gaat bewegen/rijden zonder uw eigen sleutel.

Meest voorkomende schades

Er zijn 2 veelvoorkomende schades. De eerste is deze aan de sluitmechanismes (rode pijl) van de verduisteringsgordijnen. Als u de verduistering wilt sluiten, gaat u recht voor het verduisteringsgordijn staan en pakt u met de duim en wijs/-middelvinger de sluitingsmechanismes naar elkaar toe. U kunt desgewenst met uw andere hand het horizontale hulpvlak (gele pijl) tussen deze sluitmechanismes vastpakken en het sluiten/openen hiermee vergemakkelijken.

Daarnaast is er (zeer) regelmatig schade aan de bumpers en de achterhoeken. Als u achteruitrijdt moet u **altijd** (!) iemand achter de camper zetten om u te begeleiden. Een scheurtje van enkele centimeters in een hoekstuk kost al gauw 2 a 3 honderd euro. Is de scheur groter of niet recht, dan vervangen wij de bumper. De bumper kosten krap 800 euro excl. btw. Let op; schade aan de bumper/achterkant door de huurder zelf veroorzaakt, valt buiten de afkoop van het eigen risico.

Schade en aanrijdingen

Zodra u schade aan de camper krijgt, belt u meteen (!) met ons. Wij zijn 7 dagen per week tot 's avonds laat te bereiken. Krijgt u niemand aan de lijn op ons mobiele nummer (0031-6-51876809), spreek dan de voice mail in en bel nogmaals. Wij zullen dit dan herkennen als een dringende oproep, waarna wij terug zullen bellen.

Wij kunnen in de meeste gevallen gelijk met een oplossing komen bij een schadegeval. Altijd moet het schadeformulier worden ingevuld. Ook maakt u altijd 10 a 15 foto's van de schade en/of het voertuig van de tegenpartij.

Als u doorrijdt zonder ons te bellen, dan kunnen belangrijke zaken worden vergeten. Dit kan bijv. zijn een afgebroken deel van een bumper o.i.d. meenemen. Wij kunnen bij terugkomst met deze stukken een noodreparatie maken (bijv. middels plastic lassen), zodat het voor eerst weer enigszins netjes lijkt.

Mocht u verder hulp nodig hebben, dan ontvangt u van ons ook het rechtstreekse telefoonnummer van de pechhulporganisatie die voor ons de pechhulp in Europa regelt!

Schade die gerepareerd moet worden voor terugkomst graag doorbellen!

Zodra u schade aan de camper krijgt, die gerepareerd moet worden voordat een volgende huurder er weer mee op pad kan gaan, verzoeken wij u dringend deze gelijk na het plaatsvinden en dus voor (!) het terugbrengen van de camper door te bellen naar ons. Dit geeft ons de gelegenheid om bijv. een afspraak bij ons garagebedrijf of het schadeherstelbedrijf. Wij en de volgende huurder zijn u op voorhand dankbaar voor de genomen moeite in dezen.

Sleutels kwijt?

Mocht u onverhoopt problemen hebben, die u zelf niet kunt oplossen, dan kunt u ons altijd bellen. In geval u uw sleutels van de camper kwijt bent geraakt, belt u dan ook meteen, aangezien er een 3^e set sleutels van de camper aanwezig is op een verborgen plaats!

De camper terugbrengen

Als u de camper terugbrengt, typt u het volgende adres in: **"It Roer 11, Dronryp"**. U rijdt dan naar een bedrijventerrein, waar in het meest rechtse pand zitten.

NB. Rijdt u a.u.b rustig het laatste stukje i.v.m. de vele (jonge) kinderen in de buurt! Dit is nl. een bedrijventerrein met veel wonen-werken.

Onze gegevens

Friesland Campers
Thierry Kamminga It
Roer 17
9035VR Dronryp
Mobiel : 06-51876809
Website : www.frieslandcampers.nl
Email : info@frieslandcampers.nl

Tenslotte wensen wij u een hele prettige vakantie en een behouden reis met onze camper en hopen u een volgend jaar weer te mogen verwelkomen!

Probleemoplosser

- ***De watertank is leeggelopen, zonder dat we er erg in hadden of we doen de kraan aan en het water loopt er aan de onder kant uit?***

Oplossing: vorstbeveiligingskraan is open gegaan. Dat betekent dat het bij het kraantje onder de 6 a 7 graden is geweest. Staat de kachel uit? Dan eerst kachel aan op bijv 20 graden voor 15 minuten. Bij de kachel zit een elipsvormig apparaat met een blauw kraantje bovenop. Niet aan het kraantje komen bovenop komen!! Aan de achterkant/onderkant steekt een blauw knopje 3 à 4 millimeter naar buiten. Deze indrukken. Als het goed is, klikt deze vast. Anders kachel nog even een kwartiertje hogerop zetten. Als het knopje blijft zitten kan de kachel weer op stand 1. Denk erom, dat het 's nachts niet onder de 6 a 7 graden komt, anders de kachel aanhouden.

de vorstbeveiliging (het uitsteeksel naar onder zit in de bodem van de camper en zie je niet)

- ***Het controlepaneel doet niets meer; we kunnen niet het licht of de waterpomp aanzetten.***

Oplossing: Er is teveel (vaak op buitenlandse campings of camperplaatsen richting het zuiden) stroom binnen gekomen of er is een andere stroompiek geweest. Zoek het kastje (meestal aan de buitenkant of onder de bijrijdersstoel), waar de leefaccu en zekeringen inzitten (soms zitten deze op verschillende plaatsen). Trek de 220 volt kabel uit de camper. Haal de + -pool van de leefaccu af. Zet zowel de omvormer van 220volt (die omvormt naar 12 volt) uit en ook het paneeltje waar alle zekeringen inzitten. Wacht 1 minuut. Doe nu de + -pool weer vast op de leefaccu, zet zowel de omvormer weer aan, als het kastje waar de zekeringen op zitten. Doe de stekker, mits je aan de stekker stond, er weer in. Het systeem start binnen 1 a 2 minuten weer volledig op en alles zal weer werken.

- ***De kachel start wel, maar gaat na een minuut weer uit.***

Controleer of er gas binnenkomt. Steek een pit aan op hoog en laat deze even een minuut branden om er zeker van te zijn, dat het gas niet alleen in de leidingen zat. Als er geen meer gas uitkomt, dan controleren of de fles openstaat. Als deze openstaat, controleren of de groene drukknop (op de slang) of eventueel (ook) aan de drukregelaar in het gascompartiment tegen de achterwand open staat. Om deze open te zetten, draait u eerst de gasfles open, dan houdt u de groene knop op de slang (mits die daar zit) ingedrukt en tegelijkertijd de groene knop op de drukregelaar. Houdt deze beide knoppen minimaal 10 seconden ingedrukt. Hierna laat u eerste de knop aan de achterwand los en vervolgens de knop de slang. Check hierna door de pit van het gasstel aan te steken of er gas uitkomt. Let op: er zal eerst lucht uitkomen, daarna pas gas.

- ***De kachel doet helemaal niets meer. Er staat wel een foutcode in het scherm.***

Noteer de foutcode. Zoek het kastje (meestal aan de buitenkant of onder de bijrijdersstoel), waar je leefaccu en zekeringen inzitten (soms zitten deze op verschillende plaatsen). Trek de 220 volt kabel uit de camper. Haal de + -pool van de leefaccu af. Zet zowel de omvormer van 220volt naar 12 volt uit en ook het paneeltje waar alle zekeringen inzitten. Wacht 1 minuut. Doe nu de + -pool weer vast op

de leefaccu, zet zowel de omvormer weer aan, als het kastje waar de zekeringen op zitten. Doe de stekker, mits je aan de stekker stond, er weer in. Het systeem start binnen 1 a 2 minuten weer volledig op en alles zal weer werken.

- ***Er komt geen stroom uit de stopcontacten en de magnetron en andere apparaten doen het niet.***

Sta je wel aan de stekker. Ofwel komt er wel 220 Volt binnen? Op het controlepaneel staat een stekkertje, wat moet branden. Als het niet brandt, de zekeringskast op de camping/camperplaats checken. Ook het snoer kan kapot zijn, doordat er bijv. een auto overheen is gereden op de camping. Loop anders even met een waterkoker naar die kast om te proberen. Als er wel stroom de camper binnenkomt, maar niet werkt, dan is de aardlekschakelaar, die onder het aanrecht zit, er af gesprongen.

- ***1 van de branders blijft niet branden op het gasstel.***

Het thermo-koppel heeft een tikje gehad. Wij checken dit als u thuis bent en vervangen deze als dat nodig is.

- ***Op het dashboard boven de deur van de camper knippert een rood lampje.***

Als alles normaal werkt, is dit de vlotter van de vuilwatertank, die vast is blijven zitten, waardoor deze gaat branden. Dit is geen probleem. Wij verhelpen dit weer als jullie thuis zijn.

- ***De camper is al zijn vermogen kwijt/geel motormanagementlampje op dashboard.***

Meestal is dit de noodloop. De camper heeft te hard moeten trekken/werken en is oververhit geraakt oid. Laat de camper en motor minimaal een kwartier afkoelen met de motorkap open. Hierna de motor starten en kijken of de melding verdwenen is. Als de melding er nog steeds is, gewoon weer gaan rijden en kijken of hij normaal rijdt; bijna altijd is dit het geval. Soms doet de cruise control het niet, maar het motorvermogen komt eigenlijk altijd terug.

- ***De leefaccu lijkt minder te worden. De lampjes gaan snel lager qua vermogen en de kachel lijkt het soms niet te doen.***

Er zal een cel van de leefaccu overleden zijn. Op zich geen probleem, maar ga 's nachts wel altijd op een camperplaats of camping met stroom staan, zoals we los van dit al aanraden.

- ***De motor hikt en loopt onregelmatig, maar er branden geen lampjes op het dashboard of pas na enige tijd.***

Mogelijk is er i.p.v. diesel benzine getankt. Stop meteen en check via het bonnetje of via internet, wat je hebt getankt (de prijs van benzine is immer fors hoger dan diesel). Neem meteen contact op met ons om de dichtstbijzijnde dealer te vinden, die de diagnose gaat doen.

- ***Er komt een baco/moersleutel in het scherm van mijn camper.***

Vaak zijn kleine problemen, die we oplossen als jullie thuis zijn. Alleen bij rode lampje gelijk stoppen en SOS/ons bellen!

- ***Er komt een rood lampje met de aanduiding van de remmen in het scherm van mijn Fiat camper.***

De sensoren van de remmen van de Fiats zijn erg gevoelig voor vochtigheid. Wij laten de remmen

2 x per jaar door de dealer checken en deze kunnen niet versleten zijn of iets anders. Alleen als er heel veel geluid bij vrijkomt, van metaal op metaal, dan wel actie ondernemen. Mogelijk heeft dan bijv. een remklauw door een steen oid wat schade opgelopen.

- ***De boiler is aangezet en er komt geen warm water uit.***

De boiler heeft, afhankelijk van de instelling die gekozen is, tussen 20 minuten tot een half uur nodig om volledig op te warmen.